

VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN IN HAARLEM

AAN DE SLAG

2006-2010

INLEIDING

Integraal Jeugdbeleid:

Deze nota geeft beleidsintenties voor het tegengaan van voortijdig schoolverlaten in het kader van het Integraal Jeugdbeleid voor de periode 2006-2010.

Arbeidsmarkt:

Door de globalisering van de economie worden steeds hogere eisen gesteld aan het kwalificatieniveau van arbeidskrachten. Door de vergrijzing is ook een groter aandeel van goed opgeleide vrouwen en allochtonen op de arbeidsmarkt nodig. Het aandeel aan de bovenkant van de arbeidsmarkt neemt naar verwachting toe ten koste van de posities lager opgeleiden. Ook in het dagelijks leven worden steeds hogere eisen aan burgers gesteld om zich te kunnen handhaven. Het opleidingsniveau wordt een steeds meer bepalende factor voor de toekomst. Het opleidingsniveau moet dus omhoog.

Onderwijs en scholing:

Van de werknemers van morgen wordt steeds meer gevraagd aan kennis, beroepsvaardigheden en sociale vaardigheden om volwaardig te participeren op de arbeidsmarkt en in de maatschappij. Hoe je het ook wendt of keert: competenties en opleidingsniveau moeten omhoog. Volgens het Lissabon afspraken in 2001 is startkwalificatie in Nederland gesteld op minimaal niveau 2 MBO of een afgeronde opleiding HAVO/VWO.

Van de jongeren wordt hoe dan ook een grote inzet verwacht om zelf te investeren in hun toekomst. Maar ook gemeenten, scholen, bedrijven, hulpverlening en andere instituties moeten een bijdrage leveren. Daarbij gaat het in eerste instantie om onderwijs en scholing en in tweede instantie om leerwerktrajecten, stages, re-integratietrajecten en om- bij en herscholing.

Onderwijsinstellingen:

Onderwijsinstellingen spelen een cruciale rol in de preventie van voortijdig schoolverlaten. Zij zijn als eerste verantwoordelijk voor een aantrekkelijke leeromgeving, kwalitatief goed onderwijsaanbod, het pedagogische klimaat, moderne onderwijsmethoden, veiligheid, doorlopende leerlijnen en huiswerkbegeleiding. De onderwijsinstelling is zelf verantwoordelijk voor een effectieve (bovenschoolse) zorgstructuur voor leerlingen met problemen. De zorgcoördinator werkt nauw samen met andere partijen in de uitvoering zoals leerplichtambtenaar, jeugdhulpverlening, politie en justitie ter voorkoming van voortijdige uitval.

Verzuim en uitval wordt tijdig gemeld aan de leerplichtambtenaar of het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt.

Schooluitval:

Alle betrokkenen moeten hoe dan ook voorkomen dat grote groepen jongeren onvoldoende toegerust de arbeidsmarkt opkomen. De gemeente moet adequaat reageren na melding van verzuim aan de leerplichtambtenaar (leerplichtigen) of de trajectbegeleider van het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (niet leerplichtigen) en doelgericht Actie ondernemen om dreigende uitval te voorkomen. Als een jongere desondanks de reguliere schoolopleiding voortijdig verlaat moet worden ingezet op leerwerktrajecten, stages, bedrijfsopleidingen of re-integratie met een scholingscomponent. Alles moet op alles worden gezet om elke jongere te stimuleren tot het behalen van een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. De startkwalificatie legt immers de basis voor toekomstige bij-om- en herscholing om te kunnen voldoen aan de snelle veranderingen die ons te wachten staan. Voor de beperkte groep waarvoor een startkwalificatie niet haalbaar is moet uit de leerling worden gehaald wat er in zit.

Beleidsintenties:

Kwantitatief en kwalitatief moeten in de periode 2006-2010 extra slagen worden gemaakt om het voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.

Maar wat en hoe? De rijksoverheid heeft aangekondigd acties te ondernemen in het kader van "aanval op de uitval". Zo wordt voor leerlingen zonder startkwalificatie de leerplicht verhoogd naar 18 jaar. De gemeente blijft niet afzijdig. Scholen voor VMBO en de gemeente Haarlem hebben afspraken gemaakt over de nieuwbouw van twee nieuwe VMBO scholen. In het verlengde daarvan hebben de besturen van het beroepsonderwijs afspraken (regionaal Arrangement Haarlem en Meer) gemaakt over een spreiding van het aanbod VMBO, aansluiting op het Regionaal Opleidingen Centrum Nova College en de opzet van een effectieve (bovenschoolse) leerling-zorg.

In een aantal gevallen, zoals handhaving van de leerplicht en RMC functie heeft de gemeente wettelijke taken.

Voor de overige aanbevelingen en initiatieven maakt de gemeente Haarlem zich sterk in samenwerking met partners om de doelen te bereiken.

1. **Melding en registratie: over wie gaat het**

Jaarlijks worden gemiddeld rond de 500 Haarlemse jongeren geregistreerd die (wellicht) de school hebben verlaten zonder startkwalificatie. Gelukkig wordt een aanzienlijk deel van deze jongeren, al dan niet door interventie van de leerplichtambtenaar, RMC of het Jongerenloket, weer teruggeleid naar onderwijs of een combinatie van werk en scholing.

Naar schatting bedraagt het totaal aantal Haarlemse jongeren tussen de 16 en 23 jaar, dat geen onderwijs volgt én niet in het bezit is van een startkwalificatie, op dit moment ongeveer 10 % van de totale groep in deze leeftijdscategorie. Hierbij wordt aangetekend dat er nog geen exact cijfermatig beeld is te geven. Dit moet worden verbeterd om de samenstelling en de omvang van de doelgroep te bepalen om vervolgens doelgericht beleid te kunnen ontwikkelen en de effecten daarvan te kunnen meten. Als belangrijke stap wordt de leerplicht/RMC registratie in 2007 gekoppeld aan de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA)

Om een sluitende registratie te realiseren zijn de volgende acties nodig:

- tijdige melding door onderwijsinstellingen aan leerplicht en RMC door onderwijsinstellingen;
- sluitende registratie van doorstroom van gediplomeerde VMBO leerlingen naar ROC (MBO);
- persoonlijke benadering van (vermoedelijke) voortijdige uitvallers (werk, bedrijfsopleiding, opleiding buiten RMC-regio, particulier onderwijs ?);
- het registratiesysteem kan vervolgens worden ingezet als databank voor het jeugd- en onderwijsbeleid waaronder analyse van omvang en kenmerken van de doelgroep (waar, wanneer, waarom, leeftijd, etc.

2. **Handhaving leerplicht**

De gemeente handhaaft de Leerplichtwet (leerplichtigen) en de RMC-wet (niet leerplichtigen) om voortijdige uitval te voorkomen en leerlingen te stimuleren tot het behalen van een startkwalificatie. Aangezien leerlingen de gemeentegrenzen overschrijden kunnen deze taken effectiever op regionaal niveau worden uitgevoerd. Een Regionaal Bureau Leerling-zaken kan tevens een belangrijke gesprekspartner zijn voor scholen, jeugdhulpverlening, justitie, zorg, etc. Door regionale samenwerking ontstaat ruimte voor deskundigheidsbevordering, taakdifferentiatie, collegiale ondersteuning en onderlinge vervanging.

Ook is vanuit een regionaal bureau een continu overzicht aanwezig van het totale onderwijsaanbod, leerwerktrajecten, zorgstructuren en andere voorzieningen in de regio.

Te ondernemen actie:

- stimuleren oprichten van een Regionaal Bureau Leerling-zaken

3. **Ketenbenadering handhaving**

Sinds enige jaren wordt een toename signaleerd van het aantal meldingen van (zeer) langdurig en problematisch schoolverzuim. Diverse organisaties rond jongeren in de leerplichtige leeftijd herkennen deze problematiek als een gezamenlijk probleem. Het gaat om bureau leerplicht, Raad voor de

Kinderbescherming, het Openbaar Ministerie, Bureau Jeugdzorg, Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, Jeugdreclassering, bureau Halt, GGD en het Jeugdriagg.

Te ondernemen acties:

- samen met de Haarlemse scholen moet, zo mogelijk in de vorm van een convenant, worden gestreefd naar het realiseren van een sluitende ketenbenadering in de aanpak van het schoolverzuim – waarbij de rollen van de samenwerkende partners en de routes van de verschillende trajecten voor elke organisatie worden verhelderd en tevens wordt vastgelegd wat partners van elkaar mogen verwachten.
- stroomlijnen overleggen op beleid- en uitvoeringsniveau.

4 Ketenbenadering preventie

Preventie is de beste manier om schooluitval te voorkomen. De gemeente stimuleert de onderwijsinstellingen tot een effectieve zorgstructuur. Een zorgcoördinator is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen met problemen. De coördinator zoekt oplossingen en kan daarbij beroep doen op specifieke deskundigheid van partijen als schoolmaatschappelijk werk, bureau jeugdzorg of andere deskundigen waaronder het Pias team (bovenschools interventie team). Het Samenwerkingsverband Voortgezet (Speciaal) Onderwijs organiseert overleg tussen de zorgcoördinatoren en andere uitvoerende partijen en is verantwoordelijk voor de organisatie van bovenschoolse voorzieningen voor de tijdelijke opvang van leerlingen.

Te ondernemen acties:

- op alle scholen van voortgezet onderwijs en ROC, wordt een zorgcoördinator aangesteld.
- alle partijen in de zorgstructuur hebben voldoende capaciteit om aan de vraag van de zorgleerlingen te voldoen;
- flexibele instroomdata bij onderwijsinstellingen en ROC;
- stroomlijnen overleggen op beleid- en uitvoeringsniveau.

5. Leerwerkbanen en stages

Er is een groot tekort aan stageplaatsen en leerwerkbanen voor leerlingen van het beroepsonderwijs c.q. voortijdige uitvallers. De gemeente zet zich mede in voor het realiseren daarvan. Recent onderzoek heeft aangetoond dat landelijk ongeveer 19 procent van de autochtone leerlingen en 29 procent van de allochtone leerlingen geen geschikte stage kunnen vinden. Behalve een slechte match tussen vraag en aanbod speelt ook discriminatie op de arbeidsmarkt een belangrijke rol.

Te ondernemen acties:

- het vergroten van het aantal leerbanen en stages, onder andere via het MKB-leerbanenplan. (het MKB richt zich, op basis van een convenant met de gemeente Haarlem, op het realiseren van 400 leerbanen);
- het realiseren van een 'marktplaats' voor zowel jongeren als werkgevers waar vraag en aanbod van werk samenkomen;
- het bestrijden van discriminatie van allochtone jongeren bij het zoeken naar een leerbaan;
- de gemeente stelt jaarlijks een aanzienlijke hoeveelheid stages ter beschikking aan voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (minimaal 50);
- deelnemers zonder startkwalificatie krijgen een re-integratietraject met een scholingscomponent
- een data bank van stage/leerbanen voor uitvallers zonder startkwalificatie bij het jongerenloket

6. Sluitende aanpak

Onder de regie van een ingestelde lokale Taskforce Jeugdwerkloosheid wordt op dit moment een jongerenloket vormgegeven. De deelnemende partijen zijn de gemeente Haarlem, CWI, RBO (RMC-functie), ROC Nova, MKB, Bureau Jeugdzorg en scholen voor VMBO. Een hiertoe opgesteld convenant is inmiddels door partijen ondertekend.

De doelstellingen van het jongerenloket zijn:

- het realiseren van een sluitende aanpak schoolverlaten / jeugdwerkloosheid binnen één locatie: jongeren worden begeleid en gevolgd tot het gehele traject succesvol is afgerond;
- het in beeld krijgen en houden van de jongeren zonder startkwalificatie;

- voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden dan wel hen toe te leiden naar leerwerktrajecten en bedrijfsopleidingen;
- voorkomen dat er een uitkering verstrekt moet worden / de uitkeringsduur zo kort mogelijk te laten zijn (schadelastbeperking);

7. **Duurzame herplaatsing voortijdige schoolverlaters**

De RMC-functie is erop gericht om jongeren die voortijdig zijn uitgevallen weer terug te leiden naar onderwijs of naar een combinatie van werk en scholing. Dit gebeurt door de regionale RMC-trajectbegeleiders van het Regionaal Bureau Onderwijs. Een probleem is dat jongeren die worden herplaatst op leerbanen, als gevolg van onvoldoende begeleiding, regelmatig weer uitvallen en dus weer bij de RMC-functie terechtkomen.

Om te komen tot meer duurzame herplaatsingen van jongeren is in 2006, in het kader van het OPH, een

medewerker aangesteld bij het Regionaal Bureau Onderwijs aangesteld voor de duur van twee jaar.

Te ondernemen acties:

- monitoren van de effectiviteit van de extra begeleiding voor duurzame herplaatsing